

Les faldilles

(ALDC, II, 181. Les faldilles)

El mot originari per a aquesta peça és *falda*, procedent probablement del francic *FALDA ‘plec’ (cf. al. *falte*, angl. *fold*), que en cat. antic coneixia les variants *fal·la*, *faula*, *fauda*; tenia també els sentits de ‘cada una de les parts d’una peça de vestir que penja’, ‘sina’ i ‘raiguer’. Ben aviat, probablement per a distingir aquell significat dels esmentats, el mot es va modificar amb diminutius, formant *faldetes*, amb el sufix < llat. -ĪTTA, i *faldilles*, amb el sufix < llat. -ĪCULA (veg. *conquilla*, *forquilla*, etc.), sense res a veure -sembla- amb el castellà; els dos mots deuen ser d’època medieval, si jutgem per la seva presència a Sicília, i coneixen variants locals, com *foldetes*, per assimilació de la [ə] a la labial, o més esteses, com *fandilla*, per dissimilació de les laterals [l... ʎ] (veg. semblantment dial. *pinlules* < *pil·lules*, *an calde* < *al calde*). El polimorfisme és freqüent: *falda*/*faldilla*, però a voltes amb el primer element marcat d’arcaisme: *saio* (*saies*)/*fandilla* 18, 139, *vestit*/*falda* 72, 168, *faldetes*/*falda* 82, *faldetes*/*fandilles* 120, *faldilles*/*faldilla* 49, 54, *sagaleco*/*falda* 185, *cotillons*/*faldilles* 86; i no falta la desviació semàntica

(*faldetes* 154 ‘faldilla interior’; veg. mapa 136). L’alg. *gonella* 85 és un arcaisme (der. de *gona* < llat. tardà GŪNNA), però amb canvi de referent car en cat. medieval significava ‘túnica sense mànigues’. Notem el castellanisme *sagaleco* (< *zagalejo* ‘enagos’), amb l’adaptació /χ/ > /k/ (veg. mapa 127), i els gal·licismes *cotillons* (< fr. *cotillon* ‘enagos’) i el ross. *jupa* (< fr. *jupe*) que, per la seva freqüent pronunciació [ʒ’üpə], delata la seva procedència forana, sense res a veure amb la *jupa* clàssica (i la seva família: *jupó*, *gipó*).

Geogràficament crida l’atenció el paral·lelisme mallorquinooccidental de *faldetes* que alguns (DCVB) han interpretat com a forma més genuïna enfront de la suposadament castellanitzant *faldilles* (no deixa de ser estranya l’absència d’una var. **faldiya*, *faldia* en àrea central ioditzant, que esperaríem en cas d’acceptar el der. amb el suf. -ĪCULA).

Tant *faldilles* (des del DG_I, 1932) com *faldetes* (des del DIEC_I, 1995) formen part de l’estàndard.

